

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN İŞBİRLİKLİ ÖĞRENMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS' VIEWS ON COOPERATIVE LEARNING

Münür VİLDA¹

Uzman, 19 Mayıs Türk Marif Kolejinde Sosyal
Bilgiler Öğretmeni,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6371-7725>
mvilda@gmail.com,

Kazım İRDEM²

Cengiz Topel Endüstri Meslek Lisesinde Beden
Eğitimi Öğretmeni,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4605-8609>
kazim_irdem@hotmail.com

Filiz USTAM³

Doğancı İlkokulunda Sınıf Öğretmeni,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9155-8020>
ustamfiliz@hotmail.com

Ayşe ÇAMLICA⁴

Doğancı İlkokulu'nda Sınıf Öğretmeni,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2655-4012>
ccamica74@gmail.com

Özlem DEVECİOĞLU GÖZÜGÜZEL⁵

Değirmenlik Lisesinde Bilgisayar Öğretmeni,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1326-8893>
odevecioglu@yahoo.com

Berna BAYRAKTAR CELLATOĞLU⁶

Güzelyurt Barış İlkokulunda Sınıf Öğretmeni,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9658-9320>
berna.bayraktar@hotmail.com

Özge AKDENİZLİ⁷

Doğancı İlkokulunda Sınıf Öğretmeni,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2585-8305>
ozge.ozakdenizli@yandex.com

Kemal DERVİŞOĞULLARI⁸

Değirmenlik Lisesi Felsefe Öğretmeni,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1503-6797>
kemaldervisogullari@gmail.com

Received Date: 03-10-2019

Accepted Date: 19-11-2019

Published Date: 13-12-2019

Öz

Bu araştırmanın amacı ilköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin işbirlikli öğrenmeye yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır ve elde edilen görüşler içerik analizi tekniği yorumlanmıştır. Çalışma grubunu ise KKTC'nin Lefkoşa ilçesinde yer alan ilköğretim birinci kademedeki görev yapan toplam 20 sınıf ve branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin işbirlikli öğrenme yöntemlerinin öğrencilerin sürece aktif olarak katılımının sağlanmasında, davranış kazandırmada, derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde önemli katkısı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte yöntemin en fazla fen bilgisi derslerinde kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Ancak işbirliğine dayalı öğrenme tekniklerini kullanırken de öğrencilerin her göreve eşit katkı sağlamaması ve grup içi çatışmaların olması en fazla karşılaştıkları sorunların başında gelmektedir.

Anahtar terimler: İşbirlikli öğrenme, öğretmen, ilköğretim, görüşme

Abstract

The aim of this study is to examine the opinions of primary and secondary teachers in the first level of primary education on cooperative learning. In this research, semi-structured interview form was used as a data collection tool and the opinions obtained were interpreted as content analysis technique. The study group consists of a total of 20 primary school and branch teachers who work in the first level of primary education in Nicosia, TRNC. As a result of the research, teachers think that the cooperative learning methods have an important role in ensuring the active participation of students in the process, in gaining behavior and in developing positive attitudes towards the course. However, they stated that the method can be used most in science classes. On the other hand, when using cooperative learning techniques, the fact that students do not contribute equally to each task and that there are intra-group conflicts is one of the problems they face most.

Keywords: Cooperative learning, teacher, primary school, interview

GİRİŞ

İşbirlikli öğrenme eğitim bilimlerinde yeni ortaya çıkan bir kavram değildir, 1970'li yılların öncesinde, öğrencilere grup projeleri, çalışmaları, tartışmaları ile beraber birbirlerinin öğretiminde birlikte çalışmalarına olanak sağlanmış ve yol gösterilmiştir. Ancak bu stratejiler bir düzen içerisinde gerçekleştirilmemiştir (Demirel, 2016). 1970 li yılların sonlarına doğru işbirlikli öğrenme yöntemleri

farklı öğrenme ortamlarında uygulanmaya ve geliştirilmeye başlanmıştır. 1979 yılında kurulan 'International Association for the Study of Cooperation in Education' işbirlikli öğrenmenin gelişimi için gerekli olan araştırmalara, uygulama alanlarına ve bunların paylaşımına olanak sağlamıştır.

İşbirlikli öğrenme yöntemi, John Dewey'in problem çözme yaklaşımı göz önünde bulundurularak geliştirilmiştir. Dewey'in eğitim ve öğretim süresince, öğrencilere bilginin kazandırılması yönünde gerçekleştirdiği sosyal etkileşim işbirlikli öğrenme yaklaşımlarının öne çıkmasını sağlamıştır (Cooper, 2005). İşbirlikli öğrenme teorisi, Deutsch'un 1940'lardaki işbirliği ve yarışma kuramına dayandığı görülmektedir. Bu bağlamda yöntem 1970'li yıllardan sonra daha da önem kazanmıştır (Binbaşıoğlu, 2005). Slavin ise 1990'lı yıllarda Johnson ve arkadaşlarının ortaya koyduğu davranışsal kuramları güdülenme kuramları adı altında toplamıştır (Bayrakçeken, Dikel, Akar, Karadeniz, Doğan, Doymuş, 2011).

İşbirlikli öğrenme anlayışı kapsamında başta ABD olmak üzere, bazı okullarda sistem değişikliğine gidilerek, uygulamaya elverişli ortamlarında hazırlanması için gerekli düzenlemeler yapılmakla birlikte bu yöntemin 1900'lü yılların başından itibaren ABD'de kullanıldığı görülmektedir (Çil, 2005). İşbirlikli öğrenme pragmatizm felsefesine dayanmaktadır. Bu bağlamda yeniden kurmacılık ve ilerlemecilik eğitim felsefelerinden yararlanmaktadır. İlerlemecilik akımına göre öğrenci, sürekli araştırma yapan, sorgulayan, inceleme yapan birey rolünderken, öğretmen ise yol gösteren birey rolünü sahiplenerek eğitim ortamının demokratik bir şekilde oluşmasını sağlar (Sönmez, 2008). Bu bağlamda ilerlemecilik akımı eğitimin sürekli bir gelişim içinde olduğunu savunur ve eğitimin esas amacının bireylerin deneyimleyerek sürekli olarak yeniden inşa edilmesi olduğunu kabul eder (Demirel, 2007). Yeniden kurmacılık akımı ise ilerlemecilik akımının devamı olarak görülmektedir. İlerlemecilik akımı, pragmatizmde savunulan sürekli değişim ilkesi esas alınarak toplumun yeniden düzenlenmesi gerektiği üzerine odaklanır. Bu bağlamda yeniden kurmacılık akımının savunucularına göre sorumluluk okulların üzerindedir ve okullar demokrasi eğitimini esas alarak yeniden düzenlemeyi gerçekleştirmelidirler (Sönmez, 2008).

Öğrenciyi merkeze alan işbirlikli öğrenme yöntemi, öğrencilerin oluşturdukları grup içinde birbirleriyle olan iletişimi artırmakla birlikte, düşüncelerini birbirlerine aktarmalarını, çalışma düzeninin ve planının organize edilmesi ve her grup üyesinin öğrenmesinin sorumluluğunun alınmasını kapsamaktadır (Sharan ve Sharan, 1987).

İşbirlikli öğrenme ile birlikte öğrenciler, hem kendilerinin hem de grup arkadaşlarının öğrenmelerini en iyi seviyeye taşımak için daha fazla sorumluluk alırlar. Bu bağlamda öğrencilerin başarıyı paylaşma amacıyla birlikte çalışmalarını işbirlikli öğrenme yönteminin temelini oluşturur (Johnson ve Johnson, 2005).

Günümüzde bütün öğretim yöntemlerinin etkin bir şekilde kullanılmasında en büyük sorumluluk öğretmenlerin üzerindedir. Herhangi bir öğretim yönteminin verimli ve başarılı bir şekilde kullanılabilmesi için öğretmenin söz konusu yöntemi etkin olarak yürütebilmesi ile mümkündür (Ünlü, 2008).

İşbirlikli öğrenme de öğretmenler belli yönergeleri öğrencilere zorla uygulamazlar. Bundan ziyade öğrencileri amaçlarına ulaştıracak yöntemleri belirlemeleri için serbest bırakırlar. Böylece öğrenci bilgiyi edinme sürecinde aktif olarak katılım sağlar. Bu yöntem ile öğretmenlerin, öğrenci merkezli sınıflar oluşturmalarına ve öğrencilerin ihtiyaçlarına odaklanmalarını sağlar (Sharan ve Sharan, 1987). İşbirlikli öğrenme yöntemini kullanan bir öğretmen süreç boyunca öğrencilere rehberlik yapmalı, öğrenci grupları arasında meydana gelebilecek aksaklıklara zamanında müdahale etmeli ve öğrencilerin sorumluluk almalarını sağlamalıdır. Böylece öğrencilerin hem akademik anlamda başarılarının hem de özgüvenlerinin artmasına yarar sağlayacaktır (Demirtaş, 2010). Bu bağlamda öğretmenlerin dört görevinden bahsedilmektedir. Bunlar; öğretimin amaçlarını belirlemek ve açıklamak, öğretim öncesi kararlar almak, değerlendirme süreci için kriterleri belirlemek ve grup çalışmalarının etkili bir şekilde çalışmasını sağlamaktır (Şaban, 2005).

İşbirlikli öğrenme yöntemlerinin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlerin yerine getirmeleri gereken sorumlulukları yanı sıra öğrencilerin de üzerlerine düşen görevleri yerine getirmeleri sürecin verimli bir şekilde işlemesi açısından son derece önemli bir yere sahiptir. Öğrencileri süreç içerisinde aktif rol almalarını olanak tanıyan, birlikte başarabilmek için birbirleri ile etkileşim halinde çalışmalarını ve motivasyonlarını sağlayan işbirlikli öğrenme yöntemi öğrencilerin süreç içerisindeki iletişim becerilerini ve özgüvenlerini artırmaktadır (Gelici, 2011). Bu bağlamda öğrencilerin grup içerisinde birbirlerinin öğrenmelerinden sorumlu olmaları yöntemin en önemli özellikleri arasında yer almaktadır. Öğrenciler sorumluluğu paylaşmakla birlikte, süreç sonundaki başarıyı ya da başarısızlığı da paylaşırlar (Slavin, 1982).

Öğrencinin başlıca görevi gruptaki arkadaşlarıyla birlikte işbirliği içinde çalışarak görevin tamamlanmasını sağlamaya katkıda bulunmasıdır. Aynı zamanda öğrenciler süreç boyunca kendi öğrenmelerinin yöneticileridir (Bayat, 2004).

Açıkgöz, (1992), bir grup çalışmasının işbirlikli öğrenme olabilmesi için sağlanması gereken koşulları

1. Grup ödülü
2. Olumlu bağımlılık
3. Ferdi sorumluluk
4. Yüz yüze (destekleyici) etkileşim
5. Sosyal beceriler
6. Grup sürecinin değerlendirilmesi
7. Eşit başarı fırsatı olarak sıralamaktadır.

İşbirlikli öğrenme yöntemi her yaş grubunda, her sınıf düzeyinde, her ders ve konu alanının öğretiminde başarı ile uygulanabilecek bir öğrenme metodu olarak kabul edilebilir (Sönmez, 2005).

İşbirlikli öğrenmenin; başarı, kalıcılık, derse ve okula yönelik olumlu tutum, motivasyon, transfer, üst düzey bilişsel stratejiler, özyeterlilik algısı, benlik saygısı, iletişim becerisi gibi birçok bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünü üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Akademik başarının yanı sıra sosyal ve psikolojik yararları, işbirlikli öğrenmenin önemini arttırmaktadır.

İşbirlikli öğrenme yönteminin de diğer öğrenme yöntemlerinde olduğu gibi bazı sınırlılıkları ve zorlukları bulunmaktadır. Tüm öğretim yöntemleri içinde geçerli olan en önemli unsur söz konusu eksikliklerin ya da zorlukların önceden tespit edilip sınıf ortamlarına yansımalarının önüne geçilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ilgili yöntemi uygulayacak kişinin zorluklarla karşılaşmamak amacıyla önceden öğrenme ortamları düzenlenmeli ve hazırlıklar bu amaç doğrultusunda yapılmalıdır (Taşdemir, 2004). Bu bağlamda dikkat edilmesi gereken hususlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Hazıra konma etkisi
2. Sömürülme etkisi
3. Sorumluluğun karışması
4. Zengininin daha zenginleşmesi
5. Toplumsal çekilme
6. Grupta başatlık
7. İşlevsel olmayan iş bölümü
8. Öğrencilerin işbirliği yapma isteğinde olmamaları

Zaman içinde geliştirilmiş pek çok işbirliğine dayalı öğrenme tekniği bulunmaktadır. Her birinin özelliklerini iyi bilmek; konu alanı, öğrenim düzeyi ve öğrenci grubunun özellikleri gibi değişkenleri göz önüne alarak en uygun tekniğin seçilmesi açısından önemli görülmektedir. Bu bağlamda araştırmancının genel amacı ilköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin işbirlikli öğrenmeye yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda ise aşağıdaki alt amaçlar oluşturulmuştur;

1. Sınıf ve branş öğretmenlerinin, işbirliğine dayalı öğrenme sürecine katkılarına yönelik görüşleri nelerdir?

2. Sınıf ve branş öğretmenlerinin, işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinin öğrencilere davranış kazandırmadaki etkililiklerine yönelik düşünceleri nelerdir?
3. Sınıf ve branş öğretmenlerinin, işbirlikli öğrenme yönteminin dersye yönelik olumlu tutum geliştirmesine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Sınıf ve branş öğretmenlerinin, işbirliğe dayalı öğrenmenin kazanımlara ulaşmadaki etkililiğine yönelik düşünceleri nelerdir?
5. Sınıf ve branş öğretmenlerinin, işbirlikli öğrenme yönteminin en etkili kullanıldığı derslere yönelik görüşleri nelerdir?
6. Sınıf ve branş öğretmenlerine göre en etkili kullanılan işbirlikli öğrenme yöntemleri nelerdir?
7. Sınıf ve branş öğretmenlerine göre işbirlikli öğrenme yöntemlerinde karşılaşılan zorluklar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin işbirlikli öğrenmeye yönelik görüşlerini ayrıntılı bir şekilde belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde asıl amaç, araştırmacılar tarafından toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada ilkökul düzeyine eğitim veren sınıf ve branş öğretmenlerinin seçilmesinin nedeni, öğrencilerinin kendi akranlarıyla birlikte iletişim ve işbirliği içerisinde etkili biçimde çalışmayı öğrenebilecekleri yaş grubuna hitap etmeleridir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Bilgiler

Katılımcı özellikleri		Frekans	Yüzdeler
Cinsiyet	Kadın	14	%70
	Erkek	6	%30
	Toplam	20	%100
Görev yaptıkları alan	Sınıf öğretmeni	5	%25
	Branş öğretmeni	15	%75
	Toplam	20	%100
Kıdem	0-9 yıl arası	6	%30
	10-19 yıl arası	6	%30
	20-29 yıl arası	6	%30
	30 yıl ve üzeri	2	%10
	Toplam	20	%100

Tablo 1’de görüldüğü araştırmaya katılan katılımcıların 14’ü kadın 6’sı erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Katılımcıların 5’i sınıf öğretmeni, 15’i ise branş öğretmenlerinden oluşmaktadır. 6 öğretmen 0 ile 9 yıl arası, 6 öğretmen 10 ile 19 yıl arası, 6 öğretmen 20 ile 29 yıl arası ve 2 öğretmen de 30 yıl ve üzeri kıdeme sahip olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada sınıf ve branş öğretmenlerinin işbirlikli öğrenmeye yönelik görüşlerini ortaya koymak amacıyla literatür taraması yapılarak açık uçlu soru tekniğine uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla, araştırmacılar dışında üç eğitim bilimlari alanında çalışma yapan üç öğretim görevlisinden uzman görüşü alınmıştır.

Veri Toplama Süreci

Lefkoşa ilçesinde farklı okullarda görev yapan toplam 20 sınıf ve branş öğretmeniyle araştırmayı gerçekleştirmek için iletişime geçilmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenler ile kendilerine uyan zamanlarda bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırmacılar tarafından incelenen görüşme kağıtlarının hepsinin araştırmaya katkı sağlayacak nitelikte olduğuna karar verilmiştir. Elde edilen bulguların analizi sürecinde ise verileri kodlama, kategori oluşturma, kod-kategori düzenleme ve raporlama işlemleri adım adım izlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu bağlamda görüşlerine başvuru sınıf ve branş öğretmenleri “Ö” harfiyle adlandırılmıştır. Öğretmen görüşlerine olduğu gibi yer verilen alıntılarda ise Ö1,Ö5,Ö7,Ö12,...şeklinde kod adlarına yer verilmiştir. İlk olarak incelenen veriler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı ilk kodlar oluşturulmuştur. Ardından oluşturulan ilk kodları üç kodlayıcı tarafından incelenmiş olup, ortak görüşler doğrultusunda kodlar geliştirilmiştir. Aynı şekilde kodlayıcılar ortak geliştirilen kodları gruplandırarak kategoriler oluşturulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu çalışmada KKTC’de ilköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinden; işbirlikli öğrenmenin sürece katkıları, geleneksel yöntemler ile işbirlikli öğrenme yöntemlerinin farklarını, işbirlikli öğrenmenin olumlu tutum geliştirmeye katkıları, öğrencilerin sosyal beceri ve kazanımlara katkısı, en sık hangi derslerde ve hangi tekniklerin kullanıldığına ilişkin veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiş olup, verilerin tekrar sıklıkları tablolar halinde sunulmuştur. Tablolarda yer alan verilerde her öğretmenin birden fazla cevabı dikkate alınmıştır.

Tablo 2. İşbirliğine Dayalı Öğrenmenin Öğrenme Sürecine Katkılarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema ve alt temalar	Frekans	Yüzdeler
Yardımlaşma	9	%27,28
İletişim	6	%18,18
Öğrenme sürecinin verimliliği	6	%18,18
Sorumluluk alma becerileri	5	%15,15
Düşünce tarzları	3	%9,09
Kendi becerilerini sergileme	3	%9,09
Aidiyet duygusu	1	%3,03

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak %27’si işbirliğine dayalı öğrenmenin sürece en önemli katkısı olarak öğrencilerin birbirleriyle yardımlaşması olarak görmektedir. Öğrencilerin süreç içerisinde birbirleriyle yardımlaşması, birlikte karar almalarına ve birbirlerinin düşüncelerini dinlemeyle birlikte önem vermelerini de sağlamaktadır. Aşağıda yardımlaşma ile ilgili görüş bildiren öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö2: “İşbirliğine dayalı öğrenme ile öğrenciler yardımlaşmayı, birbirlerinin fikirlerini dinlemeyi, birlikte karar almayı öğrenirler.”

Ö3: “Öğrencilerin işbirlikçi yönünü güçlendirir. Takım çalışması ile yardımlaşmayı, paylaşmayı ve bencil olmayı öğretir.”

Ö5: “İşbirliğine dayalı öğrenmede gruplar heterojen bir yapıda olduğu için öğrenciler birbirleriyle yardımlaşarak öğrenirler.”

Ö6: “İşbirlikli öğrenme ile işler paylaşılıyor. Böylelikle her öğrenci çalışıyor.”

Ö13: “Öğrenciler arasındaki etkileşim, paylaşma ve dayanış arttığından öğrenme sürecinin kalitesi de artmaktadır.”

Ö20: “Öğrenciler arasındaki paylaşım, farklı fikirlerin ortaya çıkmasına sebep olduğu için sürece olumlu yönde katkı sağlar.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak %18'i işbirliğine dayalı öğrenmenin öğrencilerin iletişimlerini arttırdığını, kendilerini daha iyi ifade ettiklerini bununla birlikte öğrenme sürecinin daha hızlı ve verimli olmasını sağladığını belirtmişlerdir. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö1: “Öğrenci derse aktif olarak katılır ve iletişimi artırır.”

Ö8: “İşbirlikli öğrenme, öğrenme sürecinde çok etkili bir yöntem olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerinin birbirleriyle olan iletişimlerini artırır.”

Ö16: “Öğrencinin birbirleriyle olan iletişimler arttıkça derste daha aktif olurlar.”

Ö18: “Öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade etmelerine ve aktif öğrenmeye katılmalarına yardımcı olmaktadır.”

Ö19: “İşbirliğine dayalı öğrenme, öğrenciye kendini özgürce ifade edebilme imkanı sağlamaktadır.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak %9'u işbirliğine dayalı öğrenmenin öğrencilerin düşünce tarzlarını geliştirdiğini ve kendi yeteneklerini sergileme olanağı sağladıklarını düşünmektedir. Buna ek olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak %3'ü işbirliğine dayalı öğrenmenin öğrencilerde aidiyet duygusunu geliştirdiğini belirtmişlerdir. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö6: “İşbirlikli öğrenme ile her öğrencinin kendine uygun becerilerini sergilemesine yardımcı olur. Öğrencilerin sorumlulukları artıyor, işler paylaşılıyor ve böylece her öğrenci çalışıyor.”

Ö7: “Bireyler arası güven, saygı ve işbirliğinin gelişimi, bireyin gruba katkısı ve grup içinde bir yerinin olduğu duygusu gelişiyor.”

Ö8: “Öğrencilerin birbirleriyle olan iletişimi arttığından dolayı düşünce tarzları da gelişiyor, yaratıcı düşünme yönleri gelişiyor. Bu da öğrenme süreci olumlu olarak etkiliyor.”

Ö10: “İşbirliğine dayalı öğrenme, öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkmasına ve düşünce tarzlarının gelişmesine büyük katkı sağlamaktadır.”

Ö18: “Öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade etmelerine ve aktif öğrenmeye katılmalarına yardımcı olmaktadır.”

Ö20: “İşbirliğine dayalı öğrenmede paylaşımcılık, farklı fikirlerin ortaya çıkmasına böylece öğrencilerin düşünce tarzlarının gelişmesine olanak sağlamaktadır.”

Tablo 3. İşbirlikli Öğrenme Yöntemlerinin Öğrencilere Davranış Kazandırmadaki Etkililiklerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema ve alt temalar	Frekans	Yüzdeleri
Öğrenci bilgiye kendisi ulaşır.	7	%25
Öğrenci ön plandadır.	7	%25
Kalıcı öğrenmeyi sağlar.	7	%25
Paylaşmayı, fikir alışverişini sağlar.	5	%17,86
Daha eğlencelidir.	2	%7,14

Tablo 3'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin işbirlikli öğrenme yöntemlerinin öğrencilere davranış kazandırmadaki etkililiklerine yönelik görüşleri yer almaktadır. Öğretmenlerin %25'i öğrencilerin bilgiye kendi çabaları ile ulaşmaları, öğrencilerde kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi ve bunları gerçekleştirirken öğrencilerin ön planda olduklarını belirtmişlerdir. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö6: “Klasik yöntemlerde öğrenci işbirliğine dayalı yöntemlerdeki kadar aktif ve ön planda değildir.”

Ö10: “Geleneksel öğretim yöntemlerinde büyük ölçüde öğretmen ön plandadır. Ancak işbirlikli öğrenme yöntemlerinde ise öğrenci ön plana çıkmakta ve bilgiye öğrenci kendisi ulaşmaktadır. Bu durum daha kalıcı bir öğrenmenin meydana gelmesini sağlamaktadır.”

Ö11: “Geleneksel öğrenmede öğrenciler edilgendir, İşbirlikli öğrenmesi ise öğrenciler aktiftir.”

Ö14: “Geleneksel yöntemler öğretmen odaklıdır. İşbirliğine dayalı öğrenme ise öğrenci odaklıdır. Öğretmen sadece ışık tutar ve öğrenmeyi öğrenci kendisi gerçekleştirir.”

Ö18: “Geleneksel öğretim yöntemleri ezber dayalı bir yöntemdir. İşbirliğine dayalı öğrenmede öğrenci bilgiyi kendisi bulmaktadır.”

Ö19: “İşbirlikli öğrenmede öğrenci bilgiye kendisi ulaşabilmekte ya da bilgiye ulaşma yöntemlerini bilmektedir.”

Ö20: “Geleneksel öğretim yöntemlerinde öğrenci pasiftir. İşbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinde öğrenci katılımcıdır.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak %17’si işbirlikli öğrenme yöntemlerinin öğrencilere davranış kazandırmada fikir alış verişinde bulunarak paylaşımda bulunmalarının etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin yaklaşık olarak %7’si ise işbirlikli öğrenme yöntemlerinin öğrencilere davranış kazandırmada daha eğlenceli buldukları görüşünü belirtmişlerdir. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö2: “Öğrencilere istenilen davranışları kazandırmada geleneksel öğretimde öğrenciler bir tek kendi öğrenmesinden sorumludurlar. Bu yüzden paylaşmayı, fikir alış verişinde bulunmayı deneyimleyemez. İşbirliği ile öğrenmede bireyler sadece kendinden değil, diğer arkadaşlarının öğrenmesinden de sorumludur. Böylece yardımlaşmayı ve sorumluluğu öğrenir.”

Ö7: “İşbirliğine dayalı öğrenme geleneksel yöntemlere kıyasla grup çalışmasını öne çıkararak pekiştirir. Birey gruba faydalı olabilmek için yaptığı işe, öğrendiği konuya gönüllülükle yaklaşması gerektiği için grup içinde harcanan her çaba bireyde kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadır.”

Ö9: “Geleneksel yöntemler öğrencilere daha sıkıcı gelmektedir.”

Ö13: “Geleneksel yöntemlerde bilgi öğretmenden öğrenciye aktarılır. Ancak işbirlikli öğrenmede bilgi paylaşımı öğrenci ile öğrenci arasında, öğretmen ile öğrenci arasında gerçekleşir. Böylece öğrenciler arasında sosyalleşme gerçekleşirken, bir yandan da öğrenme kalitesi artar. Kendi bilgi ve becerisini paylaşırken aslında kendini gerçekleştirir.”

Ö16: “İşbirliğine dayalı öğrenmede sürekli bir paylaşım söz konusu olduğundan, öğrenciler eğlenerek öğreniyorlar. Bu da kalıcı öğrenmeyi sağlıyor.”

Tablo 4. İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Dersye Yönelik Olumlu Tutum Geliştirmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema ve alt temalar	Frekans	Yüzdeler
Saygı duymayı	8	%26,67
Öğrenmeye karşı istek	8	%26,67
Aktif katılımı	7	%23,33
Aidiyet duygusu	3	%10
Paylaşmayı öğrenme	3	%10
Yeniliklere açık olma	1	%3,33

Tablo 4’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin işbirlikli öğrenme yöntemlerinin derse yönelik olumlu tutum geliştirmesine yönelik görüşleri yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %26’sı öğrencilerin birbirlerine saygı duymayı öğrendiklerini ve öğrenmeye karşı daha istekli olduklarını belirtmişlerdir. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö2: “İşbirlikli öğrenme yöntemleri öğrencilerin derse karşı olumlu tutumlarının gelişmesine katkıda bulunur. Çünkü grup içinde birçok sosyal etkileşimde bulunan öğrenci, öğrenmeye karşı daha istekli ve heyecanlı olacaktır. Çünkü sadece kendisinden değil, diğer arkadaşlarından da sorumludur.”

Ö4: “İşbirlik öğrenme yöntemlerinde öğrenci hedefe kendi ulaştığı için daha isteklidir. Bu da derse yönelik olumlu tutuma sahip olmasını sağlar.”

Ö6: “İşbirlikli öğrenme yöntemiyle birlikte olumlu davranışlar sergilenir. Çünkü birlikte çalışsan öğrenciler herkesin farklı alanda başarılı olduğunu gördüğünden birbirlerine saygı duymayı ve paylaşmayı öğrenirler.”

Ö14: “Kendisi çaba sarf ederek öğrenen öğrenci bundan haz ve istek duyar. Böylece derse yönelik olumlu tutum gelişir.”

Ö19: “İşbirliğine dayalı öğrenme, öğrencilerin derslere olan ilgisinin ve isteğinin artmasını sağlamaktadır.”

Öğretmenlerin yaklaşık olarak %23'ü işbirlikli öğrenme yöntemlerinin derse yönelik olumlu tutum geliştirmesinde aktif katılımın önemli olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin %10'u öğrencilerde gelişen aidiyet duygusunun ve birbirleri arasında artan paylaşımın da derse yönelik olumlu tutumun gelişmesine katkı sağladığı görüşünü savunmuşlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden sadece biri yeniliklere açık olmanın olumlu tutum geliştirdiğini belirtmiştir. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö3: "Takım çalışması söz konusu olduğundan birbirlerine karşı sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklar öğrencilerin aidiyet duygularını beslemektedir. Bununla birlikte takım olarak başarıyı olduğu gibi başarısızlığı da sahiplenmeyi ve kendilerini eleştirebilmeyi öğrenirler."

Ö10: "İşbirliğine dayalı öğrenmede öğrenci olayın içinde kendisi olduğu için daha zevkli ve aktif bir öğrenme ortamı oluşmaktadır."

Ö16: "Öğrencileri araştırmaya ve derse aktif katılıma yönlendirdiği için olumlu tutumu sağlar."

Ö17: "İşbirlikli öğrenme yöntemiyle birlikte olumlu davranışlar desteklenir. Çünkü öğrencilerin sürece aktif katılımı öğrenme isteğini ve sürdürülebilirliğini artırır."

Ö18: "İşbirliğine dayalı öğrenmede öğrenci aktif durumda olduğu için olumlu tutum sergilemesine yardımcı olur."

Ö13: "İşbirlikli öğrenme ile öğrenciler derse yönelik olumlu tutum geliştirirler. Matematik dersi soyut düzeyden, öğrenciler arasındaki etkileşim ve paylaşımdan dolayı somutlaşmaya başlar ve matematik korkusu yerini matematik sevgisine bırakır."

Ö9: "İşbirlikli öğrenme derse yönelik olumlu tutum gelişmesine katkı sağlar. Çünkü öğrenciler yeniliklere açık, farklı ilgi çekici ortamlar ve materyallerle daha iyi öğrenirler."

Tablo 5. İşbirliğe Dayalı Öğrenmenin Kazanımlara Ulaşmadaki Etkililiğine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema ve alt temalar	Frekans	Yüzdeler
Birlikte hareket etme	7	%30,43
Sorunları kendilerinin çözmesi	6	%26,08
Bilgiye kendilerinin ulaşması	5	%21,74
Farklı kişilik özellikleri	2	%8,70
Liderlik özelliği	2	%8,70
Aile katılımı	1	%4,35

Tablo 5'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak %30'u öğrencilerin birlikte hareket etmelerinin kazanımlara ulaşmada etkili olduğu görüşünü ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yaklaşık olarak %26'sı ise öğrencilerin süreç içerisinde karşılaştıkları sorunları kendilerinin çözmesinin kazanımlara ulaşmada etkili olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yaklaşık olarak %21'i ise öğrencileri bilgiye kendi çabaları sonucu ulaşmalarının kazanımlara ulaşmada etkili olduğunu savunmuşlardır. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö2: "İşbirlikli öğrenme yöntemleri kazanımlara ulaşmada etkilidir. Çünkü grup, hedefe ulaşmak için birlikte hareket edecek ve yardımlaşarak grup içindeki tüm bireylerin öğrenmesine katkı koyacaktır."

Ö4: "Öğrencilerin birbirlerini daha iyi dinlediği zamanlar olduğundan belirlenen etkinliklerle, işbirliğine dayalı öğrenme yöntemi kullanılarak tüm öğrencilere kazanımlar kazandırılabilir."

Ö10: "İşbirliğine dayalı öğrenmede, öğrenci bilgiye kendisi ulaştığı için bir çaba harcamakta ve bunun sonucu olarak bir takım kazanımlar elde edilebilmektedir."

Ö11: "İşbirliğine dayalı öğrenme kazanımlara ulaşmada etkilidir. Çünkü araştırma ve elde edilen bilgileri analiz etme daha verimli bir şekilde gerçekleşmektedir."

Ö12: "İşbirliğine dayalı öğrenme kazanımlara ulaşmada etkilidir. Çünkü uygulamaya dayanan bir öğrenme yöntemidir."

Ö13: "Etkilidir. Öğrenciler işbirliği yaparken birbirlerinin eksik yönlerini tamamlayabilirler. Bu da öğretmen müdahalesinden daha etkilidir."

Ö14: "Etkili olduğunu düşünüyorum. Mesela bilgisayar dersinde öğretilen konuların sadece bir yolu yoktur. Öğrencilere verilecek ipuçları ile birbirlerinin fikirlerini ve becerilerini de kullanarak esas kazanımlara ulaşmaları mümkündür."

Ö17: “Evet etkilidir. Çünkü aktif bir süreçtir. Bu süreçte öğrenciler aktif olarak rol aldıkları için iletişim becerileri, problem çözme becerileri kazanırlar.”

Öğretmenlerin yaklaşık olarak %8’i öğrencilerin farklı kişilik özelliklerine sahip olmaları ve bunun farkında olmaları ile liderlik özelliklerinin ortaya çıkması, işbirlikli öğrenme yöntemlerinin kazanımlara ulaşmada etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin yaklaşık olarak %4’ü ise kazanımlara ulaşmada aile katılımının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö5: “İşbirlikli öğrenme yönteminde öğretmen iyi bir lider özelliğine sahipse ve öğrencileri yönlendirebilirse, öğrencilerine de lider olma özelliğini kazandırabilirse etkili olabilir.”

Ö6: “İşbirliğine dayalı öğrenmede öğrenciler kazanımlara kolay bir şekilde ulaşabiliyor. Çünkü her birey kendi başarılı olduğu alanda çalışıyor ve diğer bireylerin de başarısından sorumlu olduğu için çalışmalarına daha fazla özen gösteriyor.”

Ö7: “İşbirlikli öğrenme yöntemleri, öğrencilerin farklı kişilik özelliklerine hitap ettiği için kazanımlara ulaşmada etkilidir. Uyumlu, yarışmacı, uzlaşmacı, katılımcı, lider gibi farklı özellikler taşıyan öğrencilerin tümü bu yöntemden faydalanabilir.”

Ö9: “İşbirlikli öğrenme yöntemleri kazanımlara ulaşmada etkilidir. Çünkü öğrencinin etrafını, ailesini de öğrenme ortamına katarak daha etkili bir şekilde kazanımlara ulaşılır.”

Ö15: “Etkilidir. Çünkü öğrenci kendini daha değerli hatta zaman zaman lider gibi hissedip, derse daha iyi adapte olacaktır.”

Tablo 6. İşbirlikli Öğrenme Yönteminin En Etkili Kullanıldığı Derslere Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema ve alt temalar	Frekans	Yüzdeler
Fen bilgisi	10	%28,57
Tüm dersler	7	%20
Hayat bilgisi	5	%14,28
Teknoloji ve tasarım	4	%11,43
Türkçe	4	%11,43
Beden eğitimi	2	%5,71
Matematik	1	%2,86
Rehberlik	1	%2,86
İngilizce	1	%2,86

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin işbirlikli öğrenme yöntemlerinin en etkili kullanıldığı derslere yönelik görüşleri yer almaktadır. Buna göre öğretmenlerin %28,57’si fen bilgisi dersini, %20’si tüm dersleri, %14,28’i hayat bilgisi dersini, %11,43’ü teknoloji ve tasarım dersi ile Türkçe dersini, %5,71’i beden eğitimi dersini, %2,86’sı ise matematik, rehberlik ve İngilizce derslerinde işbirlikli öğrenme yöntemlerinin etkili olduğu belirtmişlerdir.

Tablo 7. Öğretmen Görüşlerine Göre En Etkili Kullanılan İşbirlikli Öğrenme Yöntemleri

Tema ve alt temalar	Frekans	Yüzdeler
Sunum	8	%25
Proje	8	%25
Soru-cevap	3	%9,38
Beyin fırtınası	3	%9,38
Ayrılıp birleşme tekniği	3	%9,38
Yarışma (Turnuva)	2	%6,26
Altı şapkalı öğrenme	1	%3,12
Balık kılıcı	1	%3,12
Drama	1	%3,12
İstasyon tekniği	1	%3,12
Münazara	1	%3,12

Tablo 7’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin en etkili gördükleri işbirlikli öğrenme yöntemleri yer almaktadır. Öğretmenlerin %25’i sunum ve proje tekniğinin, %9,38’i soru-cevap, beyin fırtınası ve ayrılıp birleşme tekniğinin, %6,26’sı yarışma tekniğinin, %3,12’si ise altı şapkalı öğrenme

teknığının, balık kılıcı tekniğini, drama tekniğinin, istasyon tekniğinin ve münazara tekniğinin en etkili işbirlikli öğrenme yöntemleri arasında yer aldığını belirtmişlerdir.

Tablo 8. Öğretmen Görüşlerine Göre İşbirlikli Öğrenme Yöntemlerinde Karşılaşılan Zorluklar

Tema ve alt temalar	Frekans	Yüzdeler
Eşit katkı sağlayamama	12	%54,55
Grup içi çatışma	5	%22,73
Geleneksel yöntemlere yatkınlık	2	%9,09
Teknolojik alt yapı eksikliği	2	%9,09
Yönetici tutumları	1	%4,54

Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinde karşılaştıkları zorluklara yönelik görüşleri yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık olarak %54’ü öğrencilerin birlikte yaptıkları etkinliklere eşit katkı sağlamadıkları görüşünde oldukları ve yaklaşık olarak %22’si ise grup içerisinde çatışma yaşadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö2: “*Bu tür yöntemde yaşadığım sorun bazen bazı çocukların grup içinde çok arka planda kalmasıdır. Bu kontrol altına almak için proje sonunda tüm öğrencilerin ne yaptığıyla ilgili ufak bir rapor yazmalarını isteyebilirim.*”

Ö5: “*Pasif öğrenciler grup içerisindeki çalışmalara yeteri kadar katılmadığı için sorun olmaktadır.*”

Ö6: “*İşbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinde bazen bireylerden bazıları görevini yerine getirmediğinden sıkıntılar çıkabiliyor. Bu yüzden birileri daha fazla iş yapıyor.*”

Ö7: “*En büyük sorun grupların doğru oluşturulmaması ve grup içi çatışmaların yaşanabilmesidir. Bunun içinde öğrencileri iyi tanımalı ve özelliklerine göre gruplara ayırmak gerekir.*”

Ö9: “*Sorun olarak sadece oluşturulan küçük grupların birlikte anlaşamama ve problem çözememe gibi olumsuz sonuçları olabilir.*”

Ö10: “*İşbirliğine dayalı öğrenmede en önemli sorun öğrencilerin isteksizlik göstermesidir. Çalışmaya katılmayan öğrenciler nedeniyle bütün iş tek bir öğrenciye kalabilir.*”

Ö12: “*Hazıra konma gibi sorunlar yaşanabilir.*”

Ö13: “*Teknoloji eksikliği, bilgisayar ve internetin sınıflarda olmaması. Hatta bilgisayar odalarında bile olmaması.*”

Ö14: “*İşbirliği yaparken her öğrenci yeterli duyarlılığı göstermemekte ve üstüne düşeni yapmamaktadır. Bu da diğer derslerde geleneksel yöntemin kullanılmasındandır. Bundan dolayı öğrenciler adapte olamamaktadır. Diğer ders öğretmenleri ile ortak karar alınıp, belli durumlarda işbirliğine dayalı öğrenme yöntemleri sınıflarda kullanılmaya başlanmalıdır.*”

Ö17: “*İşbirliği yapacak olan gruptaki bireylerin sorumluluktan kaçınması, zaman sorunlarının yaşanması ve fikir ayrıcalıklarının yaşanması. Daha planlı ve programlı hareket edilmesi gereklidir.*”

Öğretmenlerin yaklaşık olarak %9’u teknolojik olarak alt yapının yetersiz olmasını ve yaklaşık olarak %4’ü yöneticilerin tutumlarının olumsuz olmasının işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerini uygularken karşılaştıkları sorun olarak belirtmişlerdir. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö1: “*Araştırma ve araştırmayı kolaylaştıracak şekilde, sınıf ortamında bilgisayar, internet, akıllı tahta, projeksiyon gibi teknolojik cihazların yetersiz olması*”

Ö4: “*Öğrencilerin ve öğretmenlerin geleneksel öğretim tekniklerine alışkın olmaları en büyük sorun olabilir.*”

Ö11: “*Klasik eğitim sisteminin içselleştirilmesi.*”

Ö15: “*Genelde üst yöneticilerin tutumlarıdır. Empati kurarak ve anlayış içinde çözülebilir.*”

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Öğrencilere özellikle günümüzde “başarının sırrı” olarak ifade edilen ekip çalışması becerisinin kazandırılmasında, sosyal becerilerin geliştirilmesinde ve iyi arkadaşlık ilişkilerinin oluşturulmasında

oldukça etkili bir metottur. Öğrenci kendi öğrenmelerini değerlendirme fırsatı bulmakla birlikte öğretmen tarafından da ders esnasında ani geri bildirim sağlandığından öğrencinin yeteneği ve performansı hakkında önemli ölçüde fikir vermektedir.

Öğrenme ortamında ölçme ve değerlendirme alanında da eşsiz fırsatlar sunan bir öğretim yöntemidir (Bayraktar, 2002).Günümüz iş yaşamını göz önünde bulundurursak alanında uzman bireylerin bir araya gelerek ortak bir ürün ortaya koyduklarını görmekteyiz. Bu nedenle yetişen bireylerin iş yaşamındaki başarıları da eğitim hayatında aldıkları becerilerden etkilenmektedir. Bunun için de çok kapsamlı bir öğretim yöntemi ve içeriğinde birçok tekniği barındıran işbirlikli öğrenme yöntemi tercih edilmelidir (Bıyıklı, 2015).

Yapılan araştırmada sınıf ve branş öğretmenlerinin, işbirlikli öğrenme yöntemlerinin öğrenme sürecine katkılarının başında öğrencilerin sürekli birbirleriyle yardımlaşması, yardımlaşırken aralarındaki iletişimin güçlenmesiyle birlikte sürecin de daha verimli ve etkili hale geldiğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinin öğrencilerin bilgiye kendi çabalarıyla ulaşması, süreç içerisinde sürekli aktif olarak ön planda olmasıyla birlikte kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi, öğrencilere davranış kazandırmada en önemli gördükleri etkinliklerdir. 2014 yılında Şimşek ve arkadaşlarının gerçekleştirmiş olduğu çalışmada da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerine yönelik olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Şimşek ve arkadaşlarının gerçekleştirmiş olduğu çalışmadaki benzer sonuçlar bu çalışmada da görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler işbirlikli öğrenme yöntemlerinin derse yönelik olumlu tutum geliştirdiğini ve öğrencilerin öğrenmeye yönelik isteklerinin artmasıyla birlikte süreç içerisinde birbirlerine saygı duymayı öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Gerçekleştirilen çalışmada sınıf ve branş öğretmenlerin işbirliğine dayalı yöntemleri en fazla fen bilgisi derslerinde kullandıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğretmenlerin büyük çoğunluğu işbirliğine dayalı yöntemleri tüm derslerde kullanılabileceğini savunmuşlardır. Bu yöntemleri kullanırken karşılaştıkları sorunların başında ise öğrencilerin proje veya ödevlere eşit katkı sağlamamaları, oluşturdukları grup içerisinde çatışma yaşamaları ve çoğunluğunun geleneksel yöntemlere alışkın olması gelmektedir. Benzer sonuçlara ise 2007 yılında Gümüş ve Buluç tarafından gerçekleştirilen çalışmada da rastlanmaktadır.

Araştırmadan elde edilen görüşler değerlendirildiği zaman öğretmenlerin işbirlikli öğrenmeye yönelik olumlu tutuma sahip oldukları, sürece olan katkılarına önem verdikleri ancak uygulamada bazı sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Özellikle öğrenciyi merkeze alan tüm öğrenme modellerinin öğretimin her kademesinde uygulanmasının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Öğrencilerin sürece katılımlarını teşvik etmek amacıyla farklı etkinlik ve seminerler düzenlenebilir. Farklı öğretim kademelerinde görev yapan öğretmenlerin de işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerine yönelik görüşlerine başvurulabilir. Bununla birlikte öğretmenlerin ve yöneticilerin de uygulayıcılar olarak yöntem ve tekniklere hakim olabilmeleri ve olumlu tutum geliştirebilmeleri adına gerekli önlemler alınabilir veya hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (1992). *İşbirlikli öğrenme: Kuram araştırma uygulama*. İzmir: Uğurel Matbaası.
- Bayat, Ö. (2004). *The effects of cooperative learning activities on student attitude towards English reading courses and cooperative learning* (Doctoral dissertation, Bilkent University).
- Bayrakçeken, S., Dikel, S., Akar, M. S., Karadeniz, Y., Doğan, A. ve Doymuş, K. (2011, Temmuz). Kimya derslerinin işlenişinde işbirlikli modelinin birlikte öğrenme yönteminin uygulanması. II. Ulusal Kimya Eğitim Kongresinde sunulan çalıştay, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Bayraktar, O. (2002). Ortaöğretim matematik dersinde işbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımı hakkında öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

- Bıyıklı, F. (2015). İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Genel Fizik Laboratuvarı-1 Dersinde Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Laboratuvar Malzemesi Tanıma Ve Kullanma Becerilerine Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu*
- Binbaşıoğlu, C. (2005). Türk eğitim düşüncesi tarihi. *Ankara: Anı Yayıncılık.*
- Cooper, M. M. (2005). An introduction to small-group learning. *Chemists' guide to effective teaching*, 117-128.
- Çil, E. (2005). İlköğretim fen bilgisi dersinde atomun yapısı ve periyodik çizelge konusunun takım oyun turnuva tekniği ve sunuş yöntemi ile öğretiminin öğrenci başarısı ve duyuşsal özellikleri üzerine etkisinin belirlenmesi. *Yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Muğla.*
- Demirel, Ö. (2007) Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, Pegem A Yayınevi: *Ankara*
- Demirel, Ö. (2016). Eğitimde yeni yönelimler. *Pegem Atf İndeksi*, 2016(5), 1-312.
- Demirtaş, F. (2008). İşbirlikli Öğrenmede Birleştirme I Tekniğinin İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Fen Ve Teknoloji Dersine İlişkin Tutumların Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.*
- Gelici, Ö. (2011). İşbirlikli öğrenme tekniklerinin ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin matematik dersi cebir öğrenme alanındaki başarı, tutum ve eleştirel düşünme becerilerine etkileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.*
- Gümüş, O., & Buluç, B. (2007). İşbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımının Türkçe dersinde akademik başarıya etkisi ve öğrencilerin derse ilgisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 49(49), 7-30.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2005). Learning groups. *The handbook of group research and practice*, 441-461.
- Sharan, Y., & Sharan, S. (1987). Training teachers for cooperative learning. *Educational Leadership*, 45(3), 20-25.
- Slavin, R. E. (1982). *Cooperative learning: Student teams. What research says to the teacher*. National Education Association Professional Library, PO Box 509, West Haven, CT 06516 (Stock No. 1055-8-00; \$2.00).
- Sönmez, V. (2008) Eğitim Felsefesi, Anı Yayıncılık: *Ankara.*
- Şaban, A. (2005). Öğrenme Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar. *Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.*
- Şimşek, U., Örtten, H., Topkaya, Y. & Yılar, B. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının İşbirlikli Öğrenme Teknikleri Hakkındaki Görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1), 231-257.
- Ünlü, M. (2008). İşbirlikli öğrenme yönteminin 8. Sınıf permütasyon ve olasılık konusunda akademik başarı ve kalıcılık düzeylerine etkisi. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.*
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırmaya yöntemleri. *Ankara: Seçkin.*

Extended Abstract

The aim of this study is to examine the opinions of primary and secondary teachers in the first level of primary education on cooperative learning. Within the scope of the cooperative learning approach, it is seen that the system has been used in the USA since the beginning of the 1900s, although the system changes have been made in some schools, especially in the USA, and necessary arrangements have been made to prepare them in practical environments (Çil, 2005). The cooperative learning method, which places the student at the center, increases the communication with each other within the group formed by the students and includes the transfer of their thoughts to each other, organizing the work order and plan and taking responsibility for the learning of each group member (Sharan and Sharan, 1987). Today, teachers have the biggest responsibility for the effective use of all teaching methods. In order to use any teaching method efficiently and successfully, it is possible for the teacher to carry out this method effectively (Ünlü, 2008). Cooperative learning method can be considered as a learning method that can be applied successfully in teaching of each course and subject area in every age group, every grade level (Sönmez, 2005). Cooperative learning; It has positive effects on many cognitive and affective learning products such as achievement, retention, positive attitude towards lesson and school, motivation, transfer, high level cognitive strategies, self-efficacy perception, self-esteem, communication skills. In addition to academic success, social and psychological benefits increase the importance of cooperative learning. In the study, content analysis, one of the qualitative research methods, was used in order to determine the opinions of classroom teachers towards cooperative learning in detail. The main purpose of content analysis is to reach concepts and

relationships that can explain the data collected by researchers. While determining the study group of the study, easily accessible situation sampling, one of the purposeful sampling methods, was used. This sampling method provides speed and practicality to the research (Yıldırım & Şimşek, 2008). The reason for the selection of primary school teachers and branch teachers in the study is that they address the age group in which their students can learn to work effectively in communication and cooperation with their peers. Of the participants, 14 were female and 6 were additional teachers. In this context, the class and branch teachers whose opinions were consulted were named with the letter "O..In the quotations given as in the opinions of teachers, code names like O1, O5, O7, O12, ...are used. Initially, the data were firstly analyzed by the researchers and then, the first codes were examined by three encoders and the codes were developed in accordance with the common opinions. In the same way, coders were grouped into common codes and categories were formed. In this study, one of the class and branch teachers working in the first level of primary education in TRNC; data were collected about the contributions of cooperative learning to the process, the differences between traditional and cooperative learning methods, the contribution of cooperative learning to the development of positive attitudes, the students' contribution to social skills and gains, and which techniques and techniques were used most frequently. The data were analyzed by content analysis and the frequency of repetition of the data was presented in tables. According to the findings obtained from the research, it was stated that the process became more productive and effective with the help of the students' continuous collaboration with each other at the beginning of the contribution of the cooperative learning methods to the learning process. However, the most important activities in providing students with behavior are the collaboration of learning methods with the help of students to reach the information through their own efforts, and the continuous active learning in the process. According to another finding obtained from the research, it was stated that classroom and branch teachers mostly used collaborative methods in science classes. Therefore, the majority of teachers have argued that cooperative methods can be used in all courses. One of the problems they face while using the related methods is that students do not contribute equally to the projects or assignments, they have conflicts within the group they form and the majority of them are accustomed to traditional methods. When the opinions obtained from the research are evaluated, it is seen that teachers have positive attitude towards cooperative learning, they give importance to their contribution to the process but they have some problems in practice. In particular, the application of all learning models centering the pupil at all levels of teaching needs to be expanded. Different activities and seminars can be organized to encourage the participation of students in the process. The opinions of teachers working at different teaching levels regarding cooperative learning methods can be consulted. In addition, necessary measures can be taken or in-service trainings can be organized so that teachers and administrators can master methods and techniques as practitioners and develop positive attitudes.